MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tad-29 ta' Mejju, 2003

Citazzjoni Numru. 1199/2000/1

Rita Borg f'isimha proprju u l-istess Rita Borg b]ala le[ittima rappre\entatri`i ta' wliedha minuri Emanuel u Carlos Borg

versus

Anthony Borg

Din il-kaw\a hija dwar in`ident tat-triq li fih tilef]ajtu l-awtur ta' l-atturi.

I`-`itazzjoni tg]id illi fl-4 ta' Lulju 1998 fl-4.30 *p.m.* Charles Borg, illi l-atturi huma l-werrieta tieg]u, kien riekeb b]ala passi[[ier f'*Toyota Pick-up* li kellha n-numru DAS 231 meta din il-vettura, li kienet misjuqa mill-konvenut fil-*by pass* ta' }al G]axaq, baqg]et die]la [o funtana. Charles Borg miet bid-daqqa.

Billi qeg]din ig]idu illi l-]tija kienet tal-konvenut wa]du, i\da g]alxejn sej]ulu biex jersaq g]al-likwidazzjoni u l-]las tad-danni, l-atturi fet]u din il-kaw\a u qeg]din jitolbu illi l-qorti:

1. tg]id illi l-konvenut ja]ti g]all-mewt ta' Charles Borg, awtur ta' l-atturi;

2. tillikwida d-danni li [arrbu l-atturi; u
3. tikkundanna lill-konvenut i]allas id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-img]ax u l-ispejje\.

Il-konvenut ressaq dawn l-e``ezzjonijiet:
1. hu ma ja]tix g]all-in`ident, li se]] min]abba *casus*; u
2. kien il-mejjet *de cuius* li g]a\el minjeddu li jirkeb fuq il-kaxxa miftu]a tal-vettura tal-konvenut u g]alhekk, billi *volenti non fit iniuria*, il-konvenut ma jwe[ibx g]ad-danni.

Il-fatti li wasslu g]al din il-kaw\a [raw hekk.

Charles Borg, awtur tal-konvenuti, kien riekeb fil-vettura tal-konvenut, li ji[i]uh. Il-vettura hija *van* bil-kaxxa miftu]a fuq wara. Il-konvenut u Charles Borg, flimkien ma' o]rajn, kienu marru jistadu u kienu sejrin lura d-dar g]al xi l-4.00 *a.m.* jew l-4.30 *a.m.* (u mhux wara nofs in-nhar, kif jing]ad bi \ball fi`-`itazzjoni). Il-konvenut kien qieg]ed isuq, u kellu lil Carmelo Pace riekeb]dejh. Il-konvenut kien riekeb wara, fil-kaxxa, fejn kien hemm ukoll `ertu Jason Psaila, passi[[ier ie]or, u d-*dinghy* li kienu marru jistadu biha.

F']in minnhom il-*van*]abat ma' funtana li hemm fin-nofs tat-triq; Charles Borg, li dak il-]in kien mimdud fid-*dinghy*, tar mill-kaxxa u miet bid-daqqa meta]abat ma' l-art.

Il-konvenut fisser dak li [ara b'dan il-kliem:

Jien bdejt insuq lejn }al Qormi u f']in minnhom naf li Carmelo [Pace] li mag]ruf ukoll b]ala Karmnu kellimni u qalli li kien hemm xi nies fuq is-*central strip* madwar karrozza jitkellmu, u g]adda kumment x'kienu qed jag]mlu dawk in-nies barra dawk il-]inijiet. Ftit sekondi wara li Carmelo qalli hekk jien ma nafx x'[ara u sibt ru]i ma]but bil-*van* ma' funtana li qieg]da f'nofs ta' triq f'}al G]axaq. Dik il-parti tat-triq kienet ftit imdallma u l-funtana ma kellha l-ebda dawl mag]ha. Dak in-nhar fit-triq kien hemm ftit \lieq g]aliex kienet in-nida.[1]

Il-ver\joni li l-konvenut kien ta lill-pulizija minnufih wara l-in`ident tg]id hekk:

… … … he was proceeding along G]axaq by-pass, G]axaq, from the direction of Bir id-Deheb towards Gudja and when he was near the bend near the Silvercraft Factory accidentally went to the other side of the road, hit a traffic island, collided with a fountain which is situated at

---

1 Ara l-*affidavit* tal-konvenut, *fol*. 29.

the middle of the said island and finished in Gudja Rd, G]axaq.[2]

Carmelo Pace, il-passi[[ier li kien riekeb quddiem, mal-konvenut, fisser l-in`ident hekk:

Ng]id illi f']in minnhom waqt li konna g]addejjin bil-*van* sejrin lura d-dar jien kont qed inkellem lil Anthony [il-konvenut] u fil-fatt irrimarkajtlu li kien hemm xi nies fit-triq imdawrin ma' karrozza jitkellmu. Lil Anthony irrimarkajtlu x'kienu qed jag]mlu dawn in-nies barra u fil-fatt Anthony irrispondieni lura. Dak il-]in l-i*speed* li konna g]addejjin bih kien normali. Ftit sekondi wara li kellimt lil Anthony]assejt il-*van* jiskiddja u f'daqqa wa]da l-*van*]abat. Ng]id illi l-*van* kien]abat ma' funtana fi triq f'}al G]axaq liema funtana ma kellhiex dawl mixg]ul mag]ha dak il-]in.[3]

Bid-daqqa mhux biss tar Charles Borg mill-kaxxa i\da saret ukoll]sara lill-*van* u lill-funtana. Din il-]sara fir-rapport tal-Pulizija hija mfissra hekk:

The van sustained damages on all the front parts, on the roof, and on the right rear tyre. The fountain was completely destroyed.[4]

Din ix-xhieda kollha twassal lill-qorti g]al dawn il-konklu\jonijiet:

1. il-*van* kien misjuq b'velo`ità x'aktarx g]olja, meta tqis illi,wara li rikeb il-bankina — g]olja xi pied[5] — tat-*traffic island* kien fadallu *momentum* bi\\ejjed biex issir il-]sara li saret u biex tinqered g]al kollox il-funtana;

2. din il-velo`ità kienet og]la milli hu xieraq fi`-`irkostanzi, meta tqis:

a. illi l-in]awi ma kinux imdawla sew;

b. illi l-art kienet ti\loq bin-nida; u

c. illi kien hemm passi[[ieri fil-kaxxa, f'post illi ma hux ma]sub g]all-passi[[ieri li jistg]u jinbe\qu 'l barra jekk ikun hemm waqfa f'salt;

3. il-konvenut]alla lill-passi[[ier jattiralu l-attenzjoni mis-sewqan u g]alhekk kien distratt meta]abat;

---

2 Ara r-rapport ta' l-okkorrenza, *fol*. 40.

3 Ara l-*affidavit* ta' Carmelo Pace, *foll*. 33 *et seq*.

4 *Fol*. 40.

5 Ara x-xhieda tal-konvenut fis-seduta tas-26 ta' Frar 2002, *fol*. 51.

4. jista' jkun ukoll illi l-konvenut kien g]ajjien, g]ax g]amel lejl fuq il-ba]ar, u g]alhekk ma kienx *alert* kemm kellu jkun.

Il-konklu\joni tal-qorti g]alhekk hija (a) illi l-konvenut kien qieg]ed i[erri wisq, u (b) illi l-konvenut ma kienx attent kemm kellu jkun waqt is-sewqan.

Il-qorti g]alhekk hija tal-fehma illi l-konvenut ja]ti g]all-in`ident.

Imiss issa li naraw kienx hemm xi]tija wkoll fuq il-vittma.

~ertament, Charles Borg naqas meta rikeb fil-kaxxa miftu]a tal-*van*, billi din ma hix ma]suba g]all-[arr tal-passi[[ieri. Dan ma je]lisx lill-konvenut mill-]tija, g]ax il-konvenut kellu d-dmir illi ma j]allix lill-passi[[ieri jirkbu fejn mhux suppost, u naqas minn dan id-dmir; anzi, lill-passi[[ier mhux biss]allieh jirkeb fil-kaxxa i\da bag]tu hu, skond kif xehed Carmelo Pace[6]. G]alhekk il-]tija g]andha tinqasam, u l-qorti hija tal-fehma illi l-konvenut i[orr]amsa u sebg]in fil-mija (75%) u Charles Borg i[orr]amsa u g]oxrin fil-mija (25%) tal-]tija.

Ng]addu issa g]al-likwidazzjoni tad-danni.

L-atturi qeg]din jitolbu kemm *damnum emergens* kif ukoll *lucrum cessans.*

Dak li qeg]din jitolbu b]ala *damnum emergens*, i\da, huma kontijiet ta' dawl, ilma, u *telephone*, dejn fuq karrozza (mhux dik li biha se]] l-in`ident), u spejje\ ta' l-edukazzjoni u t-trasport tat-tfal. Dawn huma kollha spejje\ illi kienu jsiru indipendentement mill-in`ident, u b'ebda mod ma jistg]u jitqiesu b]ala konsegwenza ta' l-in`ident. Il-qorti g]alhekk ma tilqax din it-talba g]al *damnum emergens*, illi tqisha b]ala talba x'aktarx frivola.

G]all-g]anijiet ta' *lucrum cessans*, l-atturi esebew dokument fiskali[7] illi juri illi l-qlig] ta' l-awtur tag]hom fis-sena 1997, l-a]]ar sena s]i]a qabel il-mewt tieg]u, kien ta' tlitt elef tliet mija u erbg]in lira (Lm3,340), qabel ma tnaqqas it-taxxa u l-]lasijiet so`jali. L-attri`i xehdet ukoll illi l-mejjet kellu xog]ol ta' bennej i\da ta' dan ma tressqet ebda xhieda.

Il-qorti sejra g]alhekk timxi fuq qlig] inizjali ta' tlitt elef tliet mija u erbg]in lira (Lm3,340) fis-sena. Meta tqis illi l-mejjet

[6] Ara x-xhieda ta' Carmelo Pace fis-seduta tas-26 ta' Frar 2002, *fol*. 72.

[7] *Fol*. 22.

kellu wie]ed u tletin (31) sena meta miet, u g]alhekk *multiplier* xieraq ikun ta']amsa u g]oxrin (25) sena, huwa xieraq ukoll illi l-kalkoli jsiru fuq d]ul medju ta' erbat elef u]ames mitt lira (Lm4,500) fis-sena biex jag]mel tajjeb g]a\-\jidiet li jing]ataw fil-[ejjieni.

Fuq]amsa u g]oxrin sena d-d]ul kien ikun mija u tnax-il elf u]ames mitt lira (Lm112,500). Billi l-konvenut g]andu]amsa u sebg]in fil-mija (75%) tal-]tija, id-danni li jwie[eb g]alihom hu huma ta' erbg]a u tmenin elf, tliet mija u]amsa u sebg]in lira (Lm84,375). Billi i\da l-atturi sejrin jie]du l-benefi``ju li jie]du llum d]ul li kellu jid]ol fil-[ejjieni, huwa xieraq li jsir tnaqqis ta' g]oxrin fil-mija (20%) biex ipatti g]al dan.

Il-qorti g]alhekk tillikwida d-danni li g]alihom g]andu jag]mel tajjeb il-konvenut fis-somma ta' sebg]a u sittin elf u]ames mitt lira (Lm67,500).

G]al dawn ir-ra[unijiet il-qorti, wara li ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni tal-konvenut u tqis it-tieni e``ezzjoni, tg]id illi l-konvenut g]andu]amsa u sebg]in fil-mija (75%) mill-]tija g]all-mewt ta' Charles Borg, awtur ta' l-atturi; tillikwida d-danni fis-somma ta' sebg]a u sittin elf u]ames mitt lira (Lm67,500), u tikkundanna lill-konvenut i]allas lill-atturi s-somma ta' sebg]a u sittin elf u]ames mitt lira (Lm67,500) flimkien ma' l-img]ax mitlub fi`-`itazzjoni.

L-ispejje\ jinqasmu hekk: parti minn erbg]a (¼) j]allsuha l-atturi u tliet partijiet minn erbg]a (¾) j]allashom il-konvenut.

--------------------------------TMIEM--------------------------------